

IMPACTUL MODIFICĂRII PREȚURILOR ASUPRA PROCESULUI DE ACHIZIȚIE LA PRODUSELE AGRICOLE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Boris COREȚCHI

ORCID: 0000-0001-8841-4838

Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 658.8.03:336.25:631.15(478)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7388739>

***Abstract.** This article systematizes the impact of price changes on the procurement process for agricultural products in the Republic of Moldova. Its purpose is to analyze the change in the consumer price index on the process of purchasing agri-food products in the Republic of Moldova.*

In order to rebalance the demand and supply of agricultural products, efforts to stimulate agricultural research and innovation and to open up international markets must be stepped up. Given the uncertainties regarding the evolution of commodity prices, it will be necessary to continue to monitor the behavior and performance of the markets regarding their state regulation.

In an open market economy, the formation of prices is the result of the confrontation between supply and demand but depends on many factors that are in complex interaction. First of all, it must be said that any actor in the market, buyer or seller, participates through its behavior in the formation of the market price from the moment of the exchange. For storable agricultural products such as cereals and oilseeds, the analysis of the input (supply) / output (demand) balance can indicate the trend of evolution of purchase prices at the level at which it is made: regional, national or supranational. If it is found that the inputs (supply) are not at the level of expectations, it is assumed that we will expect an upward trend in the purchase price.

***Keywords:** price, agricultural production, consumer price indices, purchasing, agricultural producers, agricultural market.*

În prezent situația social-economică, a complexului agroalimentar este complicată și multilaterală. Pe piața agricolă sunt identificate tendințe de dezechilibrare a acestora reducerea volumului ofertei a producătorilor autohtoni și creșterea accelerată a prețurilor de achiziție în comparație cu creșterea veniturilor populației. Aceasta duce la utilizarea ineficientă a capacității de producție a agriculturii, cât și dificultăți în comercializarea produselor agroalimentare în zonele

economice libere, de asemenea și la formarea eficientă a funcționării piețelor regionale cu produse agroalimentare.

În perioada anilor 2017-2020 rata medie anuală a inflației a avut un ritm descendent, de la 6,6% (2017) până la 3,8% (2020). Deoarece cea mai mare parte a cheltuielilor este destinată pentru necesarul de consum alimentar, evoluția prețurilor produselor alimentare și a prețurilor de achiziție a influențat în mod hotărâtor dinamica IPC.

Indicii medii anuali pentru produsele alimentare în perioada anilor 2017-2020 au avut valori mai mari decât IPC total, diferențele fiind între 1,3 puncte procentuale (în 2017) și 3,6 puncte procentuale (în anul 2020).

Tabelul 1. Indicii prețurilor pe sectoare ale economiei (în medie pe an, anul precedent = 100)

Indicatorii	2017	2018	2019	2020	Abaterea anului 2020 față de	
					2017	2019
Indicele prețurilor de consum la mărfuri și servicii	106,6	103	104,8	103,8	-2,8	-1
Produse alimentare	107,9	105,4	107,6	107,4	-0,5	-0,2
Mărfuri nealimentare	104,5	102,7	104,2	100,9	-3,6	-3,3
Servicii	107,1	99,8	101,5	102,4	-4,7	0,9
Indicele prețurilor producției industriale	103,3	100,4	101,8	102,6	-0,7	0,8
Indicele prețurilor la producția vândută de întreprinderile agricole	97,9	92,5	103,8	122,5	24,6	18,7
Indicele prețurilor în construcții	103,2	103,5	103,3	100,1	-3,1	-3,2
Indicii valorii unitare la mărfurile exportate	105,5	105,1	96,4	108,5	3	12,1
Indicii valorii unitare la mărfurile importate	104,9	109,6	96,9	94,5	-10,4	-2,4

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS al R. Moldova

Analizând indicele prețurilor de consum la mărfuri și servicii pentru perioada anilor 2017-2020 la produsele alimentare putem menționa că acesta nu a suportat mari schimbări pentru perioada de analiză, în 2017 fiind de 107,9 iar în anul 2020 - 107,4 a scăzut cu 0,4 puncte procentuale. Indicele prețurilor la producția vândută de

întreprinderile agricole a avut tendințe de majorare, de la 97,9 înregistrat în 2017 până la 122,5 în 2020, cu 24,6 mai mult și cu 18,7 mai mult în 2020 față de anul 2019.

În figura 1, este redată evoluția indicilor prețurilor de consum pentru perioada 2017-2020 la produsele alimentare, nealimentare și servicii.

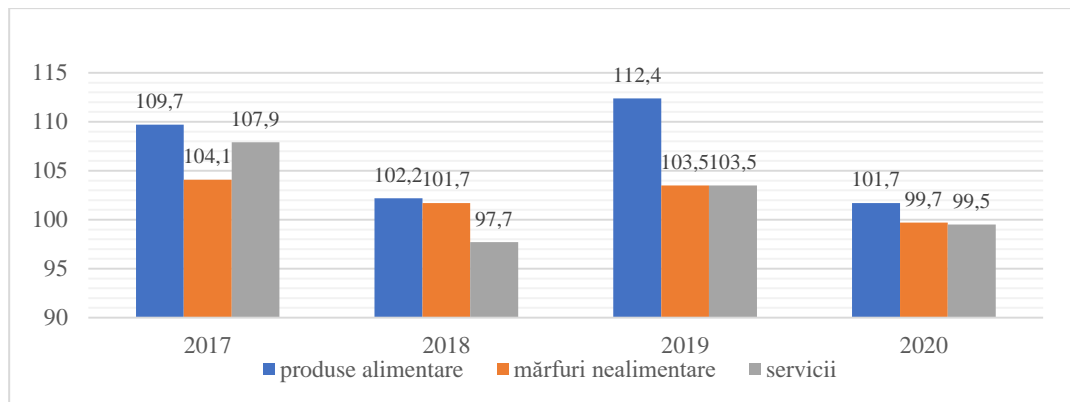

Figura 1. Evoluția indicilor prețurilor de consum

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor BNS al R. Moldova

Analizând datele prezentate în diagrama de mai sus putem specifica că cel mai mare nivel este înregistrat la produsele alimentare în anul 2019 acesta înregistrând cifra de 112,4, cel mai mic nivel fiind înregistrat în anul 2020 de 101,7.

Dinamica prețurilor de achiziție la produsele agricole are un impact semnificativ asupra bunăstării populație. Gradul de influență a modificării prețurilor de consum asupra nivelului de trai al populației și influența asupra stabilirii prețurilor la produsele agricole este considerabilă. De aceea în figura ce urmează va fi redată evoluția indicilor prețurilor producătorului la produsele agricole pe categorii de produse.

Analizând evoluția indicilor trimestriali ai prețurilor producătorului la produsele agricole în anii 2019-2021, (figura2), putem observa că indicele prețurilor producătorului (prețurile medii de vânzare de către întreprinderile agricole) la produsele agricole în anul 2021 față de anul 2020 a constituit 117,9. În anul 2021 prețurile producătorului la produsele vegetale s-au majorat cu 17,4% față de anul 2020. Mai accentuat au crescut prețurile de achiziție la soia – cu 57,0%, rapiță – 41,6%, porumb – cu 37,4%, floarea soarelui – cu 34,9%, struguri de soiuri tehnice – cu 32,9%, leguminoase pentru boabe – cu 21,8%, orz – cu 20,3%, grâu – cu 11,5%. În același timp, s-au micșorat prețurile producătorului la culturi bostănoase alimentare – cu 18,7%, fructe sămânțoase – cu 17,1%, legume – cu 11,0%, cartofi – cu 14,2%, secară – cu 11,9%.

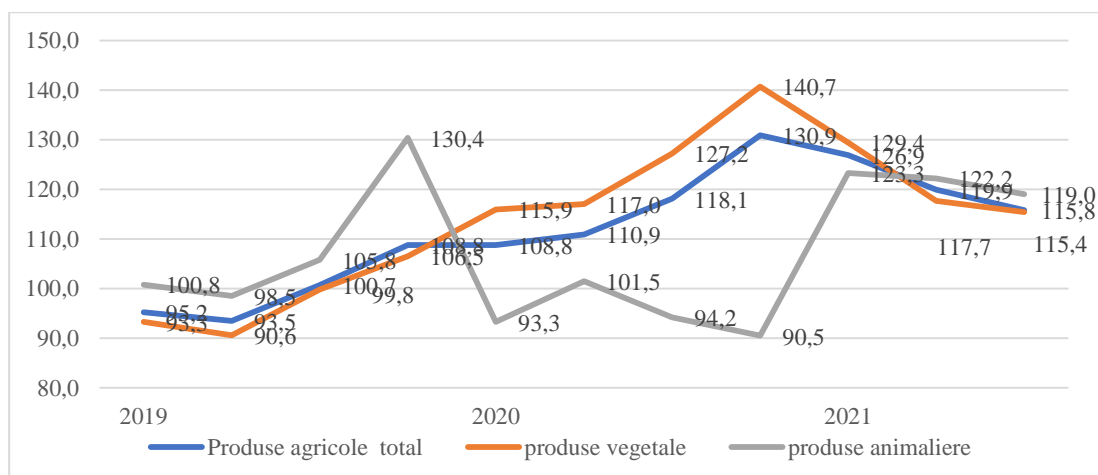

Figura 2. Evoluția indicilor trimestriali ai prețurilor producătorului la produsele agricole în anii 2019-2021

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor BNS al R. Moldova

La produsele animaliere, în anul 2021 față de perioada respectivă a anului 2020, a fost înregistrată majorarea prețurilor producătorului cu 19,6%, inclusiv la ouă alimentare – cu 33,5%, vite și păsări (în masă vie) – cu 19,2% și lapte – cu 5,0%.

În cele ce urmează se prezintă o analiză mai detaliată a prețurile medii de achiziție și indicii prețurilor de vânzare a producției agricole pe produse agricole înregistrate în anii 2019-2021.

Din datele statistice prezentate de BNS, putem observa că o tonă de grâu în anul 2019 avea prețul de 2423 lei, majorându-se în anul 2020 cu până la 3150 lei, iar în anul 2021 acesta deja constituia 3313 lei pentru o tonă de grâu. Aceste majorări a prețurilor de achiziție au fost cauzate în mare parte de restricțiile pandemiei COVID-19, cât și de condițiile climaterice din ultimii ani.

Prețul mediu de achiziție pentru o tonă de floarea-soarelui în anul 2019 constituia 5088 lei, în 2020 7869 lei, iar în anul 2021 s-a majorat până la 9328 lei pentru o tonă de floarea-soarelui. Rapița a crescut de la 6500 lei în 2019 până la 9418 lei pentru o tonă în anul 2021. Prețurile medii de achiziție pentru fructe și pomușoarele din anul 2019 constituia 2835 lei, majorându-se în anul 2020 până la 4001 lei pentru o tonă, iar în 2021 iarăși s-a diminuat înregistrând valoarea de 2696 lei.

Tabelul 2. Prețurile medii și indicii prețurilor de vânzare a producției agricole pe produse agricole

Categorია de produse	2019		2020		2021	
	Lei	%	Lei	%	Lei	%
Producția agricolă - total	...	108,8	...	130,9	...	106,2
Produse vegetale - total	...	106,5	...	140,7	...	105,1
Culturi cerealiere și leguminoase boabe - total	2249	100,5	3150	137,8	3313	100,7
grâu	2423	101,8	3024	124,2	3263	107,5
porumb	2101	100,5	3326	157,5	3360	98,3
leguminoase pentru boabe	3366	103,9	4603	140,1	4058	87,7
Floarea soarelui	5088	104,9	7869	154,9	9328	118,6
Sfecla de zahăr	696	113,4	636	91,3	664	104,4
Tutun	26026	115,5	28694	110,3	39107	136,3
Soia	4772	90,8	7137	149,6	8780	123,0
Rapița	6500	105,4	6867	105,7	9418	137,2
Cartofi	3867	139,7	2488	64,3	2783	111,9
Legume -	3733	85,5	3914	102,7	3891	114,7
Culturi bostănoase alimentare	2204	131,5	3536	169,1	1694	48,7
Fructe și pomușoare	2835	161,9	4001	137,0	2696	66,6
Pomușoare de cultură	27529	168,2	16889	43,9	20071	142,1
Struguri	4186	109,5	6093	141,5	6085	106,0
Produse animaliere - total	...	130,4	...	90,5	...	120,5
Vite și păsări (în masa vie)	27363	135,5	25350	86,0	30557	120,8
Lapte - toate tipurile	6022	103,4	6750	112,1	7207	106,7

Oua (pentru o mie bucăți)	1142	112, 4	1339	117, 2	1715	127, 6
Lână (în greutate fizică)	5676	94,3	1904	33,6	1602	84,1

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS al R. Moldova

Prețurile medii de achiziție la produsele animaliere la fel au avut tendințe de majorare pentru perioada analizată a anilor 2019-2021, și anume vite și păsări (în masă vie) de la 27363 lei în anul 2019 până la 30557 lei în anul 2021. Toate tipurile de lapte au înregistrat următoarele prețuri în anul 2019 – 6022 lei, iar în anul 2021 -7207 lei, pentru o mie bucăți de ouă prețul mediu în anul 2019 constituia 1142 lei, iar în anul 2021 acesta s-a majorat la 1715 lei pentru o mie de ouă.

Prețul mediu de achiziție pentru lână (în greutate fizică) s-a diminuat pe întreaga perioadă de analiză, de la 5676 lei înregistrat în anul 2019 până la 1904 lei în anul 2020 și respectiv 1602 lei în anul 2021.

Creșterea prețurilor produselor agricole de bază a fost rezultatul combinării unor factori structurali și temporali. Factorii structurali, cum ar fi creșterea populației mondiale, creșterea veniturilor în economiile emergente și dezvoltarea unor noi piețe de desfacere au contribuit la o creștere progresivă a cererii la nivel mondial. Oferta mondială nu a fost în măsură să țină pasul, din cauza unei încetiniri a creșterii randamentului culturilor de cereale alimentare și a caracteristicilor piețelor agricole mondiale care sunt înguste și supuse caracterului sezonier al producției. În plus, costurile din ce în ce mai mari ale producției, cauzate printre altele de prețurile din ce în ce mai ridicate la energie s-au răsfrânt asupra prețurilor produselor agricole de bază.

În urma celor analizate putem *conchide*, că impactul acestor factori structurali a fost amplificat de importante reduceri ale producției datorate condițiilor meteorologice nefavorabile și restricțiilor comerciale impuse de mai multe țări exportatoare. Evoluțiile cursurilor de schimb, activitatea speculativă din ce în ce mai importantă pe piețele instrumentelor financiare derivate ale produselor de bază și relația strânsă între piețele agricole și cele ale altor produse de bază, cum ar fi piața petrolului, au afectat, de asemenea, evoluțiile prețurilor produselor agricole de bază. Contribuția acestor diverși factori variază în funcție de sectoare.

De exemplu, schimbările survenite la nivelul prețurilor la grâu și orez pot fi atribuite în principal factorilor legați de ofertă, în timp ce piața porumbului și cea a soiei au fost influențate în special de o importantă creștere a cererii mondiale, în ceea ce privește atât consumul de carne, cât și uzul industrial.

Bibliografie

1. Legea privind organizarea și funcționarea piețelor produselor agricole și agroalimentare, nr. 257-XVI din 27.07.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 142-145/700.

2. Legea privind produsele alimentare, nr.78-XV din 18.03.2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.83-87/431.
3. GAVRIL, Ș., BODESCU, D., et all. *Economia și filiera produselor agroalimentare*. Iași: Editura Alfa, 2007. 598 p.
4. MOȘTEANU, T. *Prețuri, echilibru concurențial și bunăstare socială*, București: Editura Economică, 2001. 336p.
5. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova.
<https://statistica.gov.md/>